

Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde Általános Művelődési Központ

OM 202835

Bölcsőde Tagintézmény

Szakmai Program

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4.
1.1. A bölcsőde szakmai programot meghatározó jogszabályi háttér	4.
2. Az intézmény alapadatai	6.
3. A Zöld Gólya óvoda és bölcsőde ÁMK bemutatása	6.
4. A bölcsőde személyi és tárgyi feltételei	9.
4.1. Személyi feltételek	9.
4.2. Tárgyi feltételek	10.
5. Bölcsődei nevelő-gondozó munkánk	12.
5.1. Pedagógiai hitvallásunk	12.
5.2. Bölcsődei nevelés-gondozás célja	12.
5.3. A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei	13.
6. A bölcsődei nevelés-gondozás feladatai	15.
6.1. A családok támogatása, annak erősségire építve a szülői kompetencia fejlesztése	15.
6.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása	16.
6.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése	17.
6.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése	18.
7. A bölcsődei nevelés-gondozás főbb helyzetei	19.
7.1. Tanulás	19.
7.2. Gondozás	20.
7.3. Játék	20.
7.4. Mozgás	20.
7.5. Mondóka, ének	21.
7.6. Vers, mese	22.
7.7. Alkotó tevékenység	22.
7.8. Egyéb tevékenységek	23.
8. Kiemelt szakmai célunk	23.
9. Bölcsődénk életének megszervezési elvei	25.
9.1 Nyitva tartás	25.
9.2. A bölcsődei felvétel rendje	25.
9.3 Térítési díj	27.

9.4. Gyermekcsoportok szervezése	28.
9.5. Napirend	28.
9.6. Szakmai dokumentáció	29.
10. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei	30.
10.1. A családlátogatás	30.
10.2. Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás	30.
10.3. A folyamatos tájékoztatás eszközei	31.
11. Intézményünk kapcsolatrendszere	33.
11.1. Együttműködés az óvodával	33.
11.2. Együttműködés a társintézményekkel, szakemberekkel	33.
12. Minőségi munkavégzés, a nevelőmunka belső ellenőrzése	34.
13. Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos jogszabályok	34.
13.1. A gyermeki és szülői jogok és kötelességek	34.
13.2. Érdekképviselői fórum működtetése	35.
13.3. A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme	36.
14. Bölcsődei dokumentáció	36.
Záró rendelkezés	38.
Mellékletek	39.

1. Bevezetés

Szent kincs a gyermek teste, lelke,
Szeretni kell azt melegen,
És fölnevelni féltő gonddal,
Hogy tiszta, jó, erős legyen!
(Szemplér Ferenc)

A Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramjának célja, hogy keretet adjon a bölcsődei ellátást biztosító intézményben, szolgáltatásban folyó szakmai munkának. Az Alapprogram tartalma és szemlélete összhangban van Magyarország Alaptörvényével, a 3 év alatti korosztály ellátására és nevelésére-gondozására vonatkozó jogszabályokban foglaltakkal, a bölcsődei ellátás keretében végzett nevelés hagyományaival, felhalmozott értékeivel, a nemzeti sajátosságokkal, a legújabb koragyermekkorai kutatások eredményeivel.

A jogszabályi előírások, a szolgáltatást igénybe vevők szükségletei és az intézményi adottságok alapján a bölcsődei ellátást nyújtó intézménynek, szolgáltatónak helyi szakmai programot kell készíteni, amelynek meg kell felelni az Alapprogramban foglaltaknak.

A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetett módon a kisgyermeket nevelő családok állnak. Az Alapprogram a családra, mint komplex rendszerre tekint, melynek értelmében nem csak a kisgyermek nevelését-gondozását, hanem az egész család támogatását célozza meg.

A Sármelléki Bölcsőde Szakmai Programját a „A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja” mint a tartalmi szabályozás legmagasabb szintű dokumentuma figyelembevételével dolgoztuk ki. Ez az egymásra épülés biztosítja egyrészt az általános követelmények teljesítését, másrészt pedig intézményünk szakmai önállóságát, a családok és a fenntartók elvárásaihoz és a helyi lehetőségekhez való igazodást.

1.1. A bölcsőde szakmai programját meghatározó jogszabályi háttér:

- ❖ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- ❖ 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról (adatvédelmi törvény).
- ❖ Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény
- ❖ 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről,

- ❖ 235/1997. (XII. 17.) Kormányrendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról.
- ❖ 328/2011. (XII. 29.) Kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- ❖ 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekvédelmi vállalkozói engedélyezésről
- ❖ 257/2000 (XII. 26) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról.
- ❖ 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- ❖ 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevő nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről
- ❖ A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai valamint a módszertani levelek, útmutatók, ajánlások
- ❖ 8/2000 (VIII.4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásba vételéről
- ❖ 9/2000 (VIII.4) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzésétől és a szociális szakvizsgáról.
- ❖ 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelete a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi előírásokról

2. Az intézmény alapadatai

Az intézmény neve: Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde Általános Művelődési Központ

Az intézmény székhelye: 8391 Sármellék, Dózsa György u. 344.

Az intézmény székhelyének telefonszáma: 83/ 355-004

Az intézmény email címe: sarmellekovi.amk@gmail.com

Intézményvezető: Józsa Katalin

Intézményegység:

Intézményegység neve: Bölcsőde Tagintézmény

Intézményegység címe: 8391 Sármellék, Dózsa György u. 344.

Intézményegység telefonszáma: 83/355-004

Intézményegység email címe: sarmellekovi.amk@gamil.com

Szakmai vezető: Péterné Antics Magdolna

Az intézményegység ellátási területe: Sármellék, Szentgyörgyvár

Férőhelyek száma: 14 fő

Nyitva tartása: hétfőtől-péntekig 7.00-17.00 óráig

Szakmai program érvényességének kezdete: 2017. szeptember 01.

Fenntartó:

Név: Sármellék Község Önkormányzata

Cím: 8391 Sármellék, Dózsa György u. 324.

Telefon: 83/355-001

Polgármester: Horváth Tibor

3. A Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK bemutatása

(az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői)

Sármellék község a nyugat-magyarországi peremvidéken belül a Zalai dombvidék középtáján, Zala megye keleti részén, a Kis-Balaton ölelésében helyezkedik el. Népessége meghaladja az 1800 főt. Az alapvető szolgáltatások mindenki számára elérhetők.

Az egészségügyi alapellátási rendszer jól kiépített és biztonságosan üzemel. A háziorvosi, védőnői ellátás két körzetben működik helyben. A fogorvosi alapellátás szintén biztosított.

Az Általános Művelődési Központ közművelődési feladatok ellátásával biztosítja a falu lakosságának művelődési, szórakozási lehetőségeit.

A község gyermekintézményei biztosítják a gyermekek napközbeni ellátását. Településünkön az Általános Művelődési Központ intézményegységét képezi a 14 férőhelyes bölcsőde, és az 50 férőhelyes óvoda. A Sármelléki Általános Iskola 8 évfolyamos, 180 férőhelyes.

A szülők munkavállalása, az életkörülmények javítása miatt 2008-ban, szülői igényként jelentkezett a bölcsődés korú gyermekek elhelyezése. Az esélyegyenlőség érvényesülése érdekében az 1993.évi LXXIX. Kt. 2008. évi módosításával jogszabály teremtette meg, hogy 2009. szeptembertől az egységes óvoda-bölcsődei ellátás a fenntartó döntése révén a mi óvodánkban is megvalósulhatott.

Bölcsődénk a Sármelléki Óvoda tagintézményeként 2017. szeptember 01-én nyitotta meg kapuját, Sármellék Község Önkormányzata fenntartásában.

Célunk, hogy hosszú távú jó színvonalú alapellátást biztosítsunk a családok számára. Kiemelt feladatunknak tekintjük munkánk során, hogy a kisgyermeket nevelő családok segítséget kapjanak gyermekük neveléséhez, biztosított legyen számukra a napközbeni ellátás magas színvonalon. **A szakszerű nevelés – gondozás során, kiemelt szerepet kap a gyermekközpontú pedagógiai megközelítés.**

A szakdolgozók létszáma megfelel a törvényi előírásoknak, a szakmai felkészültségre is nagy hangsúlyt fektetünk.

Bölcsődénk térségi ellátási körzete Sármellék, Szentgyörgyvár község, szabad férőhely esetén Zala megye területe.

Lehetőséget biztosítunk a **sajátos nevelési igényű** gyermekek gondozására.

Bölcsődénk szakmai programja összhangban van a „Bölcsődei nevelés gondozás alapprogramjával”, az alapprogramban megfogalmazott elvekkel, a mindenkor hatályos jogszabályokkal, mindenekelőtt a gyermeki jogokat rögzítő törvényekkel, a pszichológiai, a pedagógiai kutatások eredményeivel, a módszertani levelekkel, a működtetés egyéb szabályzóival.

Bölcsődeképünk:

Olyan hatékony, családbarát bölcsődeként kívánunk működni:

- ❖ ahol egészséges és biztonságos környezetben a gyermek szükségletei kielégítést nyernek
- ❖ amely megfelel a bölcsődehasználók és fenntartói elvárásoknak
- ❖ amely nyitott a változó igények kielégítésére, aktív alkalmazkodásra
- ❖ ahol az alkalmazottak naprakész tudással rendelkeznek, szakképzettségük szintje folyamatosan emelkedik és a megszerzett tapasztalataikat magas szinten képesek alkalmazni
- ❖ amely a gyermekvédelmi és a szociális intézményekkel szorosan együttműködve a gyermek érdekeit tartja szem előtt
- ❖ amely, olyan szervezeti felépítettséggel rendelkezik, ami garanciát nyújt a működés szakszerűségére és törvényességére

Gyermekeképünk:

Nevelő-gondozó munkák eredményeként a bölcsődénkbe járó gyermek:

- ❖ vidám, kiegyensúlyozott, sokoldalúan fejlődő egyéniség
- ❖ testileg, lelkileg egészséges, harmonikus mozgású
- ❖ szociálisan kompetens, együttműködő a társakkal, felnőttekkel
- ❖ nyitott az őt körülvevő környezet ingereire
- ❖ szívesen kommunikál
- ❖ kitartó, aktív és tevékeny

Kisgyermeknevelő képünk:

- ❖ nevelői attitűdje elfogadó-engedékeny
- ❖ empátia, az elfogadás és a hitelesség
- ❖ személyisége érzelmi biztonságot nyújtó
- ❖ jól ismeri a kisgyermek életkori sajátosságait, egyéniségét, támogatja a személyiség kibontakozását, az aktivitást, az önállósodást
- ❖ a szülőkkel partneri kapcsolatot ápol
- ❖ a gyermekek ellátását elhivatottsággal, professzionálisan, igényesen végzi
- ❖ képes a szakmai fejlődésre, a folyamatos megújulásra
- ❖ személye, viselkedése példa a gyermek és a szülők számára

4. A bölcsőde személyi és tárgyi feltételei

4.1. Személyi feltételek

Intézményvezető: 1 fő

Kisgyermekgondozó-nevelő: 2 fő, ebből 1 fő szakmai vezető

Bölcsődei dajka: 1 fő

Munkánkat segíti a védőnő, a gyermekorvos és szükség szerint speciális szakemberek.

Kisgyermekgondozó-nevelő	Felkészítő továbbképzésen részt vett, szakképzett kisgyermekgondozó-nevelő, a csoportlétszámnak megfelelő számban. OKJ 54 761 02
Bölcsődei dajka	Felkészítő továbbképzésen részt vett, szakképzett bölcsődei dajka
Gyermek szakorvos	részállásban

Továbbképzések:

- 2016. január 1-jétől pedagógus életpálya kiterjesztése a bölcsődei szakdolgozókra, akik szakképesítésük mellett felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.
- Az Nmr.176 §- sal egészül ki: bölcsődei dajka munkakör, melynek 2018. dec.31.-ig kell megfelelni.
- A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet alapján kell az alkalmazottaknak szakmai továbbképzési kötelezettségüknek eleget tenni.
- A képzési ciklus alatt középfokú szakképesítés esetén 60 továbbképzési pontot kell megszerezni. A felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek a pedagógus életpályamodell az irányadó. A kötelező továbbképzések tervezése a fentiek figyelembevételével, előre meghatározott ütemterv alapján történik. A továbbképzések témáinak kiválasztásánál lehetőséget biztosítunk a kisgyermeknevelők érdeklődési körének megfelelően.
- Belső képzések, szakmai műhelyek szervezése.
- A munkájára igényes szakember önképzés formájában is rendszeresen képezi magát. Ehhez a bölcsőde biztosítja a szakmai folyóiratok beszerzését, jogszabályokat értelmező kiadványokat, internet használatának lehetőségét, audiovizuális eszközöket.

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „**saját kisgyermeknevelő**”- rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő”- rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

4.2. Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet úgy alakítottuk ki, hogy a jogszabályi és szakmai előírásoknak, a csoportba járó kisgyermekek létszámának, életkorának, igényeinek megfelelően, biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

Bölcsődénk önkormányzati fenntartású, amely az óvoda épületében került kialakításra. Az épület teljesen akadálymentesített, infokommunikációs eszközökkel felszerelt, energiatakarékos szempontból magas szintű, napelemmel, hőszivattyúval felszerelt.

A gondozási rész 1 darab **gyermekszobából**, hozzá kapcsolódó **fürdőszobából**, **gyermeköltözőből** (átadóból), és **teraszról** áll. A bejáratnál került kialakításra a **babakocsi tároló**.

Ezen túlmenően rendelkezésre állnak azok a **kiszolgáló helyiségek**, amelyek a személyzet szükségleteit illetve szakmai felkészültségét szolgálják ki.

A kisgyermekek étkeztetését helyben biztosítjuk, a **melegítőkonyhában** és azon belül, elkülönítve található **tejkonyhában**.

A bölcsődében napi négyszeri étkezést biztosítunk (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna) illetve ételérzékenységekben szenvedő kisgyermekek igényeit is ki tudjuk elégíteni. Szem előtt tartjuk a gyermekek helyes táplálkozását, hisz ebben az életkorban alapozzuk meg a gyermekek ízvilágát és immunrendszerét. A korosztálynak megfelelő ételmezési feladatokat az ételmezésvezető a dietetikussal együtt végzi el.

A bölcsődei étkezésre 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelete a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi előírásokról „Az étkeztetéssel kapcsolatos közegészségügyi szabályokról” szóló együttes rendelet vonatkozik, mely a megvalósításban meghatározó.

A gyermekszoba belső terének kialakítása, színvilága gyermekközpontúságot tükröző. Bútorzata új, az előírásoknak megfelelő.

A **fürdőszoba, a terasz, az átadó bútorzata, felszereltsége** a gyermekek életkori sajátosságainak megfelel, kialakításuk modern, praktikus, balesetmentes, mozgáskorlátozott személyek és fogyatékkal élők is használni tudják.

A bölcsődei **játékeszközök** mennyiségben, minőségben, anyagválogatottságban korcsoportoknak és egyéni sajátosságoknak megfelelő lehetőséget biztosítanak, segítve a társas kapcsolatok alakulását, az empátia és tolerancia készségének kialakulását és az én tudat egészséges fejlődését.

A készségfejlesztő, utánozó és szerepjátékok, babák, bábok, mesekönyvek, konstruáló és építőjátékok a nagymozgást fejlesztő járművek, labdák, vizuális neveléshez szükséges játékok, finommotorikát fejlesztő eszközök fogják biztosítani a gyermekek zavartalan játéktevékenységét.

Az óvodai résztől elkülönített tágas **játszókert** - burkolt, füvesített, napos, árnyékolt - felületei a levegőztetés színterei. A különféle játékeszközök, fedett homokozó, favonat, mászóka, nagymozgásra, élményszerzésre és tapasztalatgyűjtésre adnak alkalmat. A nyári kánikulában vízpermetezővel biztosítjuk a felfrissülést.

A fedett terasz szolgál a babakocsik tárolására is.

5. Bölcsődei nevelő-gondozó munkánk

5.1. Pedagógiai hitvallásunk

Hadd fusson a gyermek álmok fuvallatán
Csapongva illanó arany lepkék után!
Legyen, mint tavasz, vidám tekintetű,
Kis ajka zendüljön, mint égi csöngettyű!
Harmatos bokrétát hadd tépjen a mezőn!
Hajolj, csókold meg, öleld szívedre hőn!
Becéző szeretet övezze fürtjeit –
Töröld le gyöngéden a gyermek könnyeit!
(Pósa Lajos)

Elfogadjuk a **Bölcsődei nevelés-gondozás Országos Alapprogramja** által meghatározott elvet, miszerint minden gyermek külön személyiség; individuum és szociális lény egyszerre. Fejlődő személyiség, akinek sajátos, életkori és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Személyiségének szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Azt valljuk, hogy csak nyugodt, derűs, szeretetteljes légkörben felnövő gyermekekből válnak boldog, kiegyensúlyozott, a világra nyitott, érdeklődő, önállóan gondolkodni tudó emberek.

A kisgyermek életében az első 3 évnek és az első közösségben eltöltött időnek meghatározó szerepe van, a gyermek későbbi személyiségfejlődésében. A kisgyermek ebben az életszakaszában a legsérülékenyebb testileg, lelkileg egyaránt, erősen függ a felnőttektől, ezért a kisgyermeknevelő személyisége meghatározó. Fontosnak tartjuk a biztonságot nyújtó környezetet, melyben a legteljesebb odafigyeléssel óvjuk és vigyázunk a ránk bízott gyermekeket.

5.2. Bölcsődei nevelés-gondozás célja

Nevelő-gondozó munkánk során alapvető célunk, a családi nevelés elsődlegességének tisztelete. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekek elsajátítsák azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz.

További célunk, hogy minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytassunk. A bölcsődei ellátás során, olyan családbarát intézményként működünk, hogy szolgáltatásunkkal hozzájárulunk a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

5.3. A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei

A család rendszerszemléletű megközelítése

A bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet értelmében nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekintjük. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kapunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakembereink hozzájárulhatnak a család életminőségének javításához.

A koragyermekkorai intervenció szemlélet befogadása

E szemlélet magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására.

A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A

feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátás során a beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei, amelyek során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

6. A bölcsődei nevelés-gondozás feladatai**6.1. A családok támogatása, annak erősségire építve a szülői kompetencia fejlesztése**

A család elsődlegességének tiszteletben tartása, bölcsődénk nevelő-gondozó munkájának alapja. Kiemelten kezeljük a különböző szociokulturális háttérből érkező 0-3 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésének kibontakoztatását, a szülői kompetenciák fejlesztését.

Úgy gondoljuk, hogy a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétele a kisgyermek harmonikus fejlődésének. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában.

A családi nevelést figyelembe véve, azt kiegészítve, a szülőkkel együttműködve alakítjuk a nevelés-gondozás folyamatát. Nagy hangsúlyt fordítunk a tevékenységbe ágyazott ismeretnyújtásra, a hagyományok ápolása mellett a környezet ápolására.

6.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

Egészségnevelési célunk a gyermek kultúrhigiénés szokásainak kialakítása, egészségkultúráltsági szintjének emelése, valamint saját maga iránti igényességének megalapozása. Bölcsődénkben biztosítjuk a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtését, a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítését.

Az egészséges életmódra nevelés egyik fontos területe az **étkezés**, mivel a táplálkozási szokások kisgyermekkorban alakulnak ki, és egész életre kiható szerepük van.

Az étkeztetésben az egészséges táplálkozás irányelvei érvényesülnek, annak érdekében, hogy összetételükben kielégítse a gyermeke energia-és tápanyagigényét,

Egészséges táplálkozás érdekében biztosítjuk:

- ❖ a kornak megfelelő változatos és egészséges ételeket
- ❖ az étkezéshez szükséges nyugodt légkört
- ❖ a megfelelő időt

A bölcsődei ételmezés során a mai csecsemő-és kisgyermek-táplálási elveket kell figyelembe venni, úgy, hogy a táplálék

1. mennyiségileg elegendő és minőségileg helyes összetételű,
2. a biztonságos, a higiénés követelményeknek megfelelő,
3. megfelelő konyhatechnikai eljárásokkal elkészített és élvezhető legyen.

Ezen felül figyelembe kell venni a változatosságot, az idényszerűséget. Az étlapot a vonatkozó jogszabály (37/2014.(IV.30.) EMMI rendelete) alapján az ételmezésvezető állítja össze, a bölcsődevezetővel és a bölcsőde orvossal együttműködve.

A bölcsődében a gyermekeknek napi négyszeri étkezést biztosítunk. Ez a négy étkezés a reggeli, a tízórai (gyümölcs vagy zöldség és folyadékpótlásra víz), az ebéd (egy héten négyszer szerepel főzelék, egyszer leves, túrós, vagy gyümölcsös süteménnyel), valamint az uzsonna.

Speciális étkezést (liszt érzékeny, tej érzékeny stb.) a főzőkonyha diétás szakácsa készíti. Az étlap összeállítását dietetikus részvételével oldják meg. (37/2014 EMMI rendelet, 16. § (5))

Higiénés szabályok betartása:

- ❖ tudatos testápolási szokásokat alakítunk ki a gondozási műveletek során
- ❖ étkezések előtti kézmosás,
- ❖ papír zsebkendő, papírszalvéta használata

- ❖ fürdőszoba gondozásnál a higiénés szabályok betartása: pólázó asztal, bili, WC fertőtlenítése, kézfertőtlenítés,
- ❖ a csoportszoba gyakori szellőztetése,
- ❖ heti1 alkalommal játékmosás, fertőtlenítés, illetve szükség szerint
- ❖ napi, heti, takarítás, fertőtlenítés,
- ❖ havi nagytakarítás, fertőtlenítés,
- ❖ kéthetente ágyneműcsere, illetve szükség esetén
- ❖ heti törölközőcsere

Mozgás- szabadlevegőn való tartózkodás biztosítása:

- ❖ az évszakhoz, időjárási viszonyokhoz igazodó rugalmas napirenddel biztosítjuk a szabad levegőn való aktív tevékenységet (játékot, mozgást) és pihenést
- ❖ kánikulában, esőben, erős havazáskor, nagy erejű szélben, sűrű ködben, vagy -5 foknál hidegebb időben mellőzzük
- ❖ biztosítjuk a rendszeres napi testmozgást, megfelelő udvari mozgásfejlesztő játékokkal, (homokozó, mászóka, futóbicikli, favonat, csúszda)

Prevenció:

- ❖ naponta nyers zöldség és gyümölcs fogyasztása a vitaminellátás érdekében
- ❖ cukorfogyasztás csökkentése,
- ❖ rágásra nevelés,
- ❖ folyadékbevitel biztosítása, vízfogyasztásra ösztönzés,
- ❖ fogápolás szájöblítéssel, fogmosással
- ❖ só párologtató készülékek használata
- ❖ a nagymozgások gyakorlásához, különféle mozgásfejlesztéshez szükséges eszközökkel felszerelt tornaszoba használata
- ❖ szükség esetén speciális szakemberek (gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember, gyermekfogyaszakorvos stb.) bevonásával a prevenciós és korrekciós feladatok ellátása

6.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A társas viselkedés, az alkalmazkodás szabályainak első tényleges színtere a bölcsőde. A gyermek itt szembesül először a közösség szabályaihoz való alkalmazkodással. Célunk a gyermek társadalmi beilleszkedésének elősegítése, a közösségi élet alapjainak megteremtése.

A bölcsődében dolgozó szakembereknek felelőssége az érzelmi biztonság megteremtése, amely magában foglalja az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a világos elvárások és határok megfogalmazását.

Feladatunk:

- ❖ A derűs, szeretetteljes légkör biztosítása, a beszoktatás nehézségeinek lehetőség szerinti csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában.
- ❖ A bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának segítése, az együttélési szabályok és a mások iránti nyitottság elfogadtatása. Empátia és tolerancia fejlődésének segítése.
- ❖ Ingergazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása a kisgyermekek beszédképességének fejlesztése érdekében.
- ❖ A kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.
- ❖ Különös figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, nehezen szocializálható, lassabban fejlődő gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére, szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával.
- ❖ Az egyéni szükségletek kielégítése az én tudat egészséges fejlődésének segítése.
- ❖ A kisgyermeknevelővel és/vagy a társakkal való közös élmények, színes programok biztosítása.

6.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A bölcsődei nevelés-gondozás során ismereteket nyújtunk, segítjük a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását, és ezek által olyan képességeket fejlesztünk, amelyek képessé teszik a gyermeket a tanulásra. A kötetlenség, szabadon választhatóság fontos, ekkor a gyermek választ tevékenységi formát érdeklődése szerint.

A kisgyermek személyiségfejlesztése tudatos és tervszerű pedagógiai módszerekkel történik. A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik.

Feladatunk:

- ❖ Az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése.
- ❖ A kommunikatív képességek és a kommunikációs kedv fejlődésének segítése.

- ❖ A gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása.
- ❖ A gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása.
- ❖ Az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása.
- ❖ Az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése.
- ❖ Ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése
- ❖ A gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

7. A bölcsődei nevelés-gondozás főbb helyzetei

A nevelés-gondozás során alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító társas interakciókat ösztönző legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

7.1. Tanulás

Tanulásnak tekintünk minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamatot, amely elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét.

A tanulás:

- ❖ a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik,
- ❖ irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés,
- ❖ színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység,
- ❖ a beszéd és a kommunikáció nagyon fontos eleme,
- ❖ formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- ❖ a kisgyermeknevelő-gyermek, gyermek-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás,
- ❖ a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe,

7.2. Gondozás

A gondozás a kisgyermek nevelésének legfontosabb területe. A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

A személyes és szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek a kezdetektől aktívan részt vehessen a gondozási helyzetekben, szabadon próbálkozhasson, érezve a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. A gondozás jelentősen befolyásolja a szokások kialakítását. A gondozási műveletek (öltözködés, pelenkacsere, WC használat, kézmosás, étkezés) alatt elsősorban a gyermekek fizikális szükségleteit elégítjük ki. Ezekben a helyzetekben a gyermeknek kellő időt és lehetőséget biztosítunk a próbálkozásra, támogató megerősítő magatartással, dicsérrel támogatjuk próbálkozásait, önállósodását.

7.3. Játék

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, a világ megismerésének eszköze, a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődés fontos tényezője. A kisgyermeknevelővel és a „játészótárssal” való együttlét örömforrás jelent a kisgyermek számára, amely segíti a szociális képességek fejlődését.

Kisgyermeknevelőink a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával támogatják az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. Nevelői magatartásukkal, szerepvállalásukkal mintát nyújtanak.

A szabad játék során a gyermek igényeitől és a spontán helyzetektől függően kezdeményeznek, a játék tartalmát ötleteikkel, javaslataikkal színesítik. A játék során kialakult konfliktushelyzetekbe csak a legszükségesebb helyzetekben avatkozunk be.

7.4. Mozgás

Célunk az életkori sajátosságból adódó természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése, az alapvető mozgásformák fejlődésének segítése.

Szem előtt tartjuk, hogy a kisgyermek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás. A szabad mozgástevékenység lehetőségét a szobában, az udvaron és a teraszon egyaránt biztosítjuk. Ügyelünk, hogy minél nagyobb mozgásteret, és megfelelő, változatos mozgásfejlesztő játékokat biztosítsunk. A mozgás fejlesztő eszközök kiválasztásánál fontos szempontunk, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk

biztonságos legyen. Használatuk során a kisgyermek szabadon próbálhatja, végezheti az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk.

A gyermekszobában olyan elkerített szobasarkot, hempergőt alakítunk ki, amely védett, nyugalmat áraszt, alkalmas a kisgyermek napközbeni pihenésére.

A környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését mindenkor szem előtt tartjuk.

Még több lehetőséget kínál a benti nagymozgásos játékokkal felszerelt külön helyiség használata. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a kisgyermeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

7.5. Mondóka, ének

A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, játékos mondókákkal, gyermekdalokkal, népdalokkal és értékes zeneművekkel keltjük fel a kisgyermek érdeklődését, formáljuk esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítjük a hagyományok megismerését és továbbélését. A zenei nevelés alapjául a Kodály-módszer szolgál Forrai Katalin: Ének a bölcsődében című könyve alapján. A bölcsődében az éneklés nem külön foglalkozási program. A kisgyermeknevelő minden olyan alkalommal énekelhet, amikor a gyermek figyelmét nem köti le valami más, amikor a játék légkörébe beleillik egy-egy játékos dal. Figyelembe veszi a gyermekek életkorát, egyéni fejlettségét, igényét. Az éneklés időtartama függ a gyermekek hangulatától, érdeklődésétől. A gyermek részvétele az éneklésben kötetlen, nem cél, hogy megtanuljon énekelni.

A környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget. A dal, zene kifejezi örömünket, bánatunkat. A zene, az ének színesebbé teszi a bölcsődében töltött időt. Keltsük fel a gyermek zene iránti érdeklődését, a zenei anyagokat igyekezzünk az életkoruknak megfelelően válogatni. A zene belső lüktetése, az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet.

A személyes kapcsolatban, játékhelyzetben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, általuk örömeleményt, érzelmi biztonságot nyújtunk a kisgyermeknek. Az ölbéli dalos játékok erősítik a gyermek kötődését a vele foglalkozó felnőtthez. A többi gyermekkel való közös éneklés megajándékozza az együttes tevékenykedés és összetartozás élményével. Megtanul társaival együttműködni, egymásra figyelni, egymást elfogadni. Növekszik a gyermek szereplésvágya, erősödik énképe, önbizalma, magabiztosabbá válik,

jobb lesz a kapcsolatteremtő és problémamegoldó képessége. A gyermekek körében nagy érdeklődést keltenek a hangszerek (dob, csörgő, xilofon, stb.), hiszen látják azt, aki zenél, látják a hangok előcsalogatásának módját, élvezhetik a ritmus és a lüktetés világát. A csoportszobában a gyermekek által elérhető helyen helyezzük el a hangszereket, hogy bármikor használhassák.

A különböző ünnepek előtt a kisgyermeknevelők az adott ünneppel kapcsolatos verseket, dalokat mondogatnak, dalolnak, ezekkel közelebb hozva a gyermekhez az ünnep örömét.

Az eredményes zenei nevelés megvalósítása lehetőséget nyújt a kisgyermek további zenei fejlődésére, az anyanyelv és a zenei anyanyelv elsajátításához.

7.6. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére és szociális fejlődésre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, egyszerre feltétel és eredmény. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését.

A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmen keresztül a személyiségre. A bölcsődében az irodalmi és a népi műveknek egyaránt helye van, sokféle helyzethez kapcsolódhatnak, alakulását a gyermek pillanatnyi állapota, igényei befolyásolják.

Az irodalmi alkotások kiválasztásában fontos feladatunk, hogy az anyagot a gyermekek életkori sajátosságaihoz, nyelvi fejlettségéhez, érdeklődéséhez állítsuk össze. A napi tevékenység során többször is mondhatunk - a helyzethez illő - mondókát, rövid verset. Kisgyermekkorban nagy jelentőséggel bírnak a testi kapcsolathoz köthető a simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók, stb. ritmusa, lüktetése, egyszerű szövege, mert megnyugtatóan hatnak a kisgyermekre.

7.7. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés –, nem annak eredménye. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák: a nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyűrés, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

Feladatunk az alkotókedv ébrentartása érdekében:

- ❖ tárgyi feltételek biztosítása,
- ❖ elegendő idő biztosítása,

- ❖ technikák megismertetése, eszközhasználat megmutatása, segítségnyújtás elismerés és megbecsülés

7.8. Egyéb tevékenységek

Az élethelyzetekhez, a környezet megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsoló (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése stb.) tevékenységeket értjük alatta. Az „én csinálom” élményének, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése jelenti az öröm forrását.

A kisgyermek önkéntes jelenléte nagyon fontos, mert a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

8. Kiemelt szakmai célunk

Az intézmény sajátos arculatában (Zöld Óvoda cím nyerteseként) meghatározó szerepe van a Szakmai Programnak, az abban meghatározott, kiemelt tevékenységi formának. Az óvoda és bölcsőde szoros kapcsolata, az intézmény dolgozóinak elkötelezettsége indokolja, a nevelési és gondozási feladatokon túl kiemelt figyelmet szán **a külső világ tevékeny megismerésének.**

A bölcsődés korú gyermek számára is ösztönző erő a természet, amely a gyermeki személyiségfejlődésére nagy hatással van. A természeti környezet kifogyhatatlan tárháza a játéknak, alkotásnak, az ezekhez kapcsolódó ismeretszerzésnek.

Csak egész fiatal korban elkezdett környezeti nevelés lehet biztosíték, hogy a gyermekben pozitív viszonyulás alakuljon ki a környezet és az élőlények iránt.

A bölcsődés gyermeket a természetből elsősorban az állatok érdeklik, érdeklődve figyelik azokat, utánozzák hangjukat, mozgásukat.

A természeti jelenségek megfigyelése érdekes tapasztalatot jelenthet.

A föld, a víz, a levegő természetes módon jelen van életünkben. A száraz, vizes homok tapintása, markolászása lehetőséget ad a környezet megismerésére.

A természet megismertetésével a gyermekek élmény és fantáziavilága gazdagodik, kialakul az esztétikum iránti érzékenységük, fejlődik kommunikációjuk, tág teret kap a belülről fakadó

motiváció, kreativitás, kialakul bennük a természet szeretete / nem tördelik le az ágakat, nem tépdesik a virágokat, nem tapossák el a bogarakat stb. / fejlődik én-tudatuk, nyitottabbá, érdeklődővé válnak környezetükkel szemben.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

A kisgyermeknevelő feladata, hogy biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Az így megszerzett ismeretekre lehet alapozni a későbbi környezeti nevelést.

Célok, feladatok:

- ❖ évszakok megismerése: időjárás, színek, fák levelei, termések, virágok, állatok, stb.
- ❖ az udvaron madarak, rovarok, csigák megfigyelése (külső tulajdonságok, mozgás, hang)
- ❖ képeken a szabadban látott állatok keresése, hangjuk utánzása, képeskönyv nézegetése, közben énekek, mondókák az állatokhoz kapcsolódva állatbábokkal tevékenység közben a tapasztalatok felidézése, hangutánzás
- ❖ ismerkedés a háziállatokkal, vadállatokkal képekről
- ❖ madarak etetése télen
- ❖ rügyező, virágzó ágak megfigyelése, lombkorona kialakulása, a levelek sokfélesége, lombhullás megfigyelése az udvaron
- ❖ ismerkedés zöldségekkel, gyümölcsökkel (szín, forma, nagyság, íz, illat), zöldség és gyümölcsnapok
- ❖ virágok, levelek ragasztása
- ❖ homokkal, vízzel való tevékenykedés, ismerkedés tulajdonságaikkal
- ❖ időjárás megfigyelése, a csapadék különböző formái, napsütés, zivatar, szél,
- ❖ természetes anyagok gyűjtése (termények, kavicsok, levelek, termések, vesszők, gyökerek)

9. Bölcsődénk életének megszervezési elvei

9. 1 Nyitva tartás

A bölcsőde nyitvatartási idejét, a nyári zárás idejét a fenntartó határozza meg, figyelembe véve a bölcsődébe járó gyermekek szüleinek igényét.

Bölcsődénk napi nyitvatartási ideje: hétfőtől péntekig 7.00-17.00.

Bölcsődei nyári zárva tartás ideje: 3 hét

Erről a fenntartó döntése alapján minden év február 15-ig tájékoztatjuk a szülőket

9.2. A bölcsődei felvétel rendje

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet szerint a bölcsődébe a gyermek húszhetes korától harmadik életévének, fogyatékos gyermek az ötödik életévének betöltéséig, illetve annak az évnek a december 31-éig vehető fel, amelyben a gyermek a harmadik életévét, a fogyatékos gyermek az ötödik életévét betölti. Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig.

Bölcsődei ellátás keretében azon gyermekek ellátását kell biztosítani, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

Bölcsődénkbe a felvétel *önkéntes, kérelem alapján* történik, melyet a szülő, illetve a szülő hozzájárulásával:

- ❖ a körzeti védőnő,
- ❖ a házi gyermekorvos, vagy a háziorvos,
- ❖ család és gyermekjóléti szolgálat,
- ❖ a gyámhatóság is kezdeményezheti

Azon szülők gyermeke vehető fel és gondozható, akiknek bejelentett lakóhelye, vagy életvitelszerű tartózkodási helye Sármellék és Szentgyörgyvár község területén van. A lakóhely, tartózkodási hely megállapításánál a személyi adat és lakcímnnyilvántartás adatai az

irányadók, míg az életvitelszerű tartózkodási hely megállapítása a bölcsőde vezetője által elvégzett családlátogatással ellenőrizhető.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény **43. § (3)** alapján *a bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni*

- ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -

- ❖ a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
- ❖ a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
- ❖ az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- ❖ a védelembe vett gyermeket”

*A sorrendiség figyelembe vétele nélkül a gyermek bölcsődei ellátását biztosítani kell, ha a gyámhivatal – A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény **68.§. (3) a** bekezdése alapján a gyámhatóság védelembe vételt rendelt el és kötelezte a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását.*

A bölcsődei felvételi kérelmek benyújtására minden év május első hetében – hirdetmény formájában, a helyi újságban, előre meghirdetett napokon – van lehetőség.

A felvételi kérelmet a Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK intézményvezetőjéhez kell benyújtani. A döntésről az intézményvezető –a májusi felvétel esetén- minden év május 25. napjáig írásban értesíti a szülőt/törvényes képviselőt.

A Sármelléki Bölcsődébe való felvétel a fentiekén túl az év során folyamatosan igényelhető.

Az intézményvezető döntése ellen a kézhezvételtől számított 8 napon belül észrevételnek van helye, melyet a fenntartóhoz – Sármellék Község Önkormányzata Polgármesteréhez címezve – a Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK vezetőjéhez kell benyújtani. Az észrevételről a fenntartó határozattal dönt.

A felvételi kérelemhez csatolni kell:

- a gyermek és a felvételt kérő szülő/törvényes képviselő lakcímkártyájának másolati (fénymásolt) példányát,
- tanulói jogviszony esetén az oktatási intézmény által kiállított iskolalátogatási igazolást,

- az illetékes munkaügyi központ igazolását a munkaerő piaci képzésen való részvétel idejéről,
- a szülő betegsége esetén a háziorvos/szakorvos által kiállított igazolást,
- az ellátás indokoltságát igazoló gyermekorvos igazolását,
- egyedülállóság esetén a Magyar Államkincstár igazolását emelt családi pótlék folyósításáról
- a családban nevelt három vagy több kiskorú gyermek esetén a Magyar Államkincstár igazolását emelt családi pótlék folyósításáról (amennyiben rendszeres gyermekvédelmi támogatásra a szülő nem jogosult)
- sajátos nevelési igényű gyermek esetén a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleményét
- A házi gyermekorvos vagy a háziorvos igazolását arról, hogy a gyermek egészségi állapota alapján bölcsődében gondozható a beszoktatás megkezdésekor kell bemutatni

Amennyiben a felvételi kérelmet – *férőhelyhiány miatt* – nem lehet teljesíteni, úgy fel kell hívni a figyelmet arra, hogy kérelmére, a kisgyermeket ***várakozólistára***” veszik és üresedés esetén az elhelyezés időpontjáról telefonon értesítik.

Szintén várólistára kerül az a gyermek, aki a felvételi eljárás során felvételt nyert, ám bölcsődei férőhelyét a felvételi kérelmen jelzett időponthoz képest három hónapon belül nem veszi igénybe, ha más igazoltan indokolható felvételi kérelem teljesítése – az indokolatlanul lefoglalt férőhely miatt – nem lehetséges.

A bölcsődei ellátás megkezdésekor az intézmény vezetője a törvényes képviselővel ***megállapodást***, amely tartalmazza: köt az

- ❖ az ellátás kezdetének időpontját
- ❖ A fizetendő étkezési térítési díj mértékét, a fizetésre vonatkozó szabályokat
- ❖ A szolgáltatások formájáról, módjáról
- ❖ az intézményi ellátás időtartamát (a határozott vagy határozatlan időtartam megjelölését),
- ❖ az ellátás megszüntetésének módjait,
- ❖ a gyermek és törvényes képviselője személyazonosító adatait,
- ❖ Szülő vagy törvényes képviselő nyilatkozatát a tájékoztatás megtörténtéről.

9.3 Térítési díj

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 148.§ (1)-(3), valamint (5) bekezdése alapján az intézményi ellátásért térítési díjat kell fizetni.

A térítési díj megfizetésére a szülői felügyeleti joggal rendelkező szülő, vagy más törvényes képviselő köteles előre, egy összegben minden hónapban a megjelölt időpontig a bölcsődében befizetni. A bölcsőde az igénybe nem vett étkezésre befizetett térítési díjat, túlfizetésként a következő hónapra elszámolja, vagy az ellátás megszűnésekor visszafizeti. Ha a szülő a személyi térítési díjat vitatja, illetve annak csökkentését vagy elengedését kéri, akkor a Fenntartóhoz: Sármellék Község Önkormányzati Hivatalához fordulhat, megküldött levélben kérheti a felülvizsgálatot.

- ❖ A térítési díjat Sármellék Község Képviselő-testülete határozza meg.
- ❖ A Gytv. 21/B. § (1) bekezdés a) pontja szerinti ingyenes bölcsődei, mini bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés igénybevételéhez a szülő a 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 6. melléklete szerinti nyilatkozatot benyújtja az intézményvezetőnek.

9.4. Gyermekcsoportok szervezése

Bölcsődénkben a nevelés – gondozás egy gondozási egységben, összesen 1 csoportban történik.

A kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanebbe a gyermekcsoportba jár.

Életkor szerint csak vegyes csoport kialakítására van lehetőségünk, ezért a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése nehéz feladatot ró a kisgyermeknevelőkre

9.5. Napirend

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani. Ezzel teremtve meg a gyermek számára feltétlenül szükséges biztonságérzetet, kiszámíthatóságot, a tevékenység és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül, az egyes gyermekek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoportéletében is áttekinthető legyen a rendszer. A gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, felesleges várakozási idő nélkül. Ez biztosítja valójában a csoport belső nyugalma is.

A napirend kialakításának további feltételei, a személyi állandóság, a megfelelő tárgyi feltételek és eszközellátottság, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával összehangolt munka. A napirendet évszakonként készítik el a kisgyermeknevelők, ehhez igazodva készül el

a munkarendjük. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg. A gondozás mellett törekszünk arra, hogy minél több idő jusson a gyermeknek az önálló szabad tevékenységek megélésére, azaz a játék tevékenységre.

Kisgyermek napirendje:

7.00-8.00	Érkezés a bölcsődébe. Kézmosás, játéktevékenység a szobában
8.00-8.30	Reggelizés a szobában vagy a teraszon.
8.30- 9.30	Játék a szobában, szükség szerint pelenkázás, WC-használata, kultúrhigiénés teendők
9.30-9.45	Tízórai
9.45-11.00	Tervezett játéktevékenység kezdeményezés, időjárás függvényében készülődés a szabad levegőn tartózkodáshoz. Játék, az udvaron vagy a szobában
11.00-11.30	Bejövetel az udvarról, fürdőszoba használat
11.30-12.45	Ebéd
12.45-14.30	Alvás, pihenés
14.30-15.00	Ébredési sorrendben fürdőszoba használat. Csendes játék
15.00-15.20	Uzsonna
15.20-17.00	Játék a szobában, jó idő esetén, az udvaron, hazamenetel

9.6. Szakmai dokumentáció

- ❖ Bölcsődénk nevelő- gondozó munkájának nyomon követése érdekében minden évben elkészítjük az adott év feladatait tartalmazó **munkatervet**. Az éves munkaterv havi bontásban van kidolgozva, ebben rögzítjük a feladat meghatározások mellett, az ellenőrzési feladatokat, a felelősségi köröket, a továbbképzések ütemezését, és a kapcsolattartások formákat.
- ❖ A dokumentáció fontos része a csoportnapló, amely tartalmazza a gyermekek nevét, jelét, életkorát, a születésnapok időpontját.
- ❖ **A heti rendben rögzítjük a napi tevékenység kezdeményezéseket témakörök szerint**
 - ❖ Környező világ tevékeny megismerése
 - ❖ Mondóka, ének
 - ❖ Mozgás

- ❖ Vers, mese
- ❖ Alkotó tevékenység

A napi kezdeményezések lehetőleg azonos időszakában kerülnek megvalósításra. A gyermekek adott hangulatának megfelelően, az érdeklődésük felkeltése után a kezdeményezéseken való részvétel önkéntes. A csoportnaplóban minden nap délelőtti illetve délutáni feljegyzés készül, annak hitelességét aláírásunkkal látjuk el.

- ❖ A gyermek fejlődésének nyomon követése érdekében **törzslapot, fejlődési naplót** vezetünk, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából.
- ❖ Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a nevelés-gondozás feladatait – a Zala Megyei Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján végezzük, a fejlesztést végző szakemberrel együttműködve. Év végén összegző értékelést készítünk a gyermek fejlődéséről, amelyet a szülővel ismertetünk.
- ❖ A bölcsődénk, mint jelzőrendszerbe tartozó intézmény kötelességének és feladatának tekinti a Család- és Gyermejjóléti Szolgálat felé való jelzést, szükség esetén esetmegbeszélésen veszünk részt.

10. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A gyermekek egészséges szocializációja, a személyiségfejlődése érdekében kiemelt szakmai feladat a család – bölcsőde közötti kapcsolat erősítése, a családi nevelés segítése. A családi és a bölcsődei nevelés közötti összhang, a szülők és a kisgyermeknevelő között kialakult bizalom, együttműködés elősegíti a gyermekek egészséges, testi, lelki és szociális fejlődését.

Hangsúlyozzuk a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei ellátás családi nevelésre való épülését. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért célszerű párhuzamosan minél többet alkalmazni belőlük.

10.1. A családlátogatás

A családlátogatás célja a családdal való kapcsolatfelvétel, a kisgyermek és a szülők otthoni környezetben való megismerése, bizalmi kapcsolat megalapozása. Lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerül sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő és kisgyermeknevelő jobban megismerje egymást,

kölcsönösen informálódjanak az otthoni és a bölcsődei életéről. Családlátogatásra a nevelési év közben is sor kerülhet. Veszélyeztetett vagy védelembe vett gyermek esetében ajánlott védőnővel, családsegítővel együtt végezni. A látogatásokról feljegyzést ír a kisgyermeknevelő a gyermek dokumentációjába.

10.2. Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás

Bölcsődénk biztosítja a szülővel történő fokozatos beszoktatás lehetőségét. A gyermekek kéthetes beszoktatási módszer segítségével válnak el a szülőktől, ezzel a gyengéd átmenetet, az új környezethez való alkalmazkodást biztosítjuk. Minden kisgyermeknek lehetőséget teremtünk a beszoktatást segítő kedvenc tárgyainak behozatalára. Ezek az eszközök a nap egészében a gyermekek közelében vannak. Minden beszoktatást **családlátogatás** előz meg.

A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékli az adaptáció során fellépő stressz reakciókat (sírás, tiltakozás, szülőhöz való fokozott ragaszkodás stb.) A beszoktatás előre megtervezett beszoktatási ütemterv alapján történik. A beszoktatás ideje alatt a kisgyermeknevelők munkarendje úgy van kialakítva, hogy az anya bölcsődei tartózkodása idején figyelemmel kísérhesse az anya - gyermek kapcsolatát és minél több információt szerezhessen a gyermeke nevelésével, gondozásával kapcsolatosan.

10.3. A folyamatos tájékoztatás eszközei

- ❖ **A napi beszélgetések, tájékoztatások, személyes találkozások** célja a kölcsönös informálás a napi történésekről, változásokról. A szakmai etikai szabályok és az időkeretek megtartásával, rövid szóbeli tájékoztatást értünk alatta. A reggeli átvételnél a kisgyermeknevelő érdeklődik a gyermekkel történt előző napi eseményekről, délután pedig az átadáskor tájékoztatja a szülőt az aznapi történésekről.
- ❖ **Az egyéni beszélgetés (fogadóóra)** során személyes alkalmat biztosítunk a kisgyermek fejlődésével kapcsolatos tapasztalatok hosszabb időtartamú megbeszélésére. A részletes, kölcsönös tájékozódást a gyermek minél mélyebb megismerésére, az együttműködés biztosítására, a nevelési problémák közös átgondolására szánjuk. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a

bölcsődevezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben akár egyéb szakember közreműködése is kérhető.

- ❖ **Üzenő füzetet** vezetünk, mely tartalmazza a gyermekre vonatkozó aktuális és fontos információkat, a gyermek aktuális fejlettségi állapotát.
- ❖ A gyermeköltöző falán elhelyezett **faliújságon** tájékoztatjuk a szülőket az általános, minden családot érintő aktuális programokról, változásokról, fontos tudnivalókról. Itt kerül elhelyezésre a bölcsődeelérhetősége, házirendje, a heti étlap, a nevelési év rendje és minden egyéb információ, ami a gyermekek ellátását érinti és segíti az intézményben.
- ❖ **Szülői értekezletet** évente három alkalommal tarunk (rendkívüli szülői értekezlet összehívására is kerülhet sor). Az elsőt, a beiratkozást követően tartjuk, azoknak az új szülőknek, akiknek gyermekük felvételt nyert intézményünkbe. Itt kapnak tájékoztatást a felvételhez szükséges dokumentumokról, a családlátogatásról, a beszoktatásról. Ismertetjük a házirendet, a napi bölcsődei étellel kapcsolatosan tudnivalókat és megismerkedhetnek gyermekük leendő kisgyermeknevelőivel. A második és harmadik szülői értekezletet évközben szervezzük, a beszoktatások befejezése után és az óvodai beiratkozások előtt. Témájuk ezeknek megfelelően alakul.
- ❖ **Szülőcsoportos beszélgetések** alkalmával az általános, minden családot érintő nevelési kérdések megbeszélésre, a közösen meghozandó döntések mellett a közvetlenebb, az adott csoportot érintő kérdések megvitatására adunk lehetőséget. A szülők konkrét gyermeknevelési kérdéseik megbeszélésében is segítséget kaphatnak egymástól és a kisgyermeknevelőktől. Előnye, hogy bővebben eshet szó a kisgyermekek életkori sajátosságairól, nevelési, gondozási nehézségekről. Egymás meghallgatása a szülői kompetencia megtartását segíti, a pozitív megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.
- ❖ A **szülői közösség** képviselői segítik munkánkat, közvetítik a szülők jelzéseit, részt vesznek a bölcsőde programjainak szervezésében. (érdekképviseleti fórum)
- ❖ Gólyavár címmel bölcsődeváró, **nyílt napot** szervezünk a bölcsődei beiratkozás előtt. Célja: intézményünk „egyéni arculatának” megismerése, pozitív kép kialakítása a köztudatban.
- ❖ **Szervezett programokként** tartjuk nyilván
 - a hagyományos családi sport délutánt
 - karácsonyváró délutánt

Célunk minél nyitottabbá válni, alkalmazkodni az egyéni igényekhez, elvárásokhoz, segítséget nyújtani és példát mutatni a nevelés – gondozás, valamint a szokáskialakítás terén és a szülőknek ötleteket adni a kisgyermekkel való szabadidő hasznos eltöltésére.

11. Intézményünk kapcsolatrendszere

A szakmai munka fejlődését, a tudásmegosztást, a jó gyakorlatok elterjedését biztosítja a bölcsődei ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatók egymás közötti szoros együttműködése.

11.1. Együttműködés az óvodával

A bölcsődei ellátás befejezése az óvodai átadás. Az átmenet segítése érdekében kölcsönös együttműködésre épülő, tartalmas, partneri kapcsolat kialakítása szükséges, amely lehetővé teszi egymás szakmai elveinek, céljainak megismerését, megértését. Intézményünk szervezeti felépítése miatt is (közös igazgatású integrált intézmény) bölcsődénk nagyon szoros kapcsolatot ápol az egy épületben található óvodánkkal. Mindezek különös jelentőséggel bírnak, mivel a kisgyermek érzelmi biztonságának fenntartását szolgálják, intézményváltásnál segítenek az új környezetbe történő beilleszkedésben.

A tavaszi időszakban a szülői értekezleten részt vesznek az óvoda pedagógusok, majd meglátogatják a leendő óvodás gyermekeket csoportjainkban. Az óvodai felvételt nyert gyermekek óvodai látogatást tesznek kisgyermeknevelőikkel. A nevelők és az óvónők információkkal segítik egymást a gyermek intézményváltásának megkönnyítése érdekében. Ősszel a kisgyermeknevelő meglátogatja az óvodában a volt bölcsődés gyermekeiket.

11.2. Együttműködés a társintézményekkel, szakemberekkel

Egymás kompetencia határai tiszteletben tartásával együttműködünk mindazokkal a társintézményekkel és szakemberekkel, akik kapcsolatban kerülhetnek a gyermekekkel, szüleikkel, (védőnői szolgálat, házi gyermekorvosi szolgálat, gyermekjóléti központ, családsegítő, óvodák, nevelési tanácsadó, fejlesztő szakemberek, Szakértői Bizottságok, gyermekvédelmi szakellátások, gyámhivatalok, stb.)

A gyermekek védelme minden bölcsődei dolgozó kötelessége. A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése érdekében jelzési kötelezettségünk van. Felismerjük a testi, lelki fizikai bántalmazás, elhanyagolás jeleit, és a veszélyeztettséget jelentjük a Család és Gyermejjóléti Központnak. Védelembe vett gyermek esetében együttműködünk a családgondozóval, védőnővel. Az intézményvezető, gyermekvédelmi felelősök, kisgyermeknevelő részt vesznek esetkonferencián, jelzőrendszeri megbeszélésen, konferencián.

A különböző civil szervezetek közötti együttműködés is hozzájárulhat a bölcsődei ellátást igénybe vevő családok szükségleteinek, esetleges speciális igényeinek kielégítéséhez.

12. Minőségi munkavégzés, a nevelőmunka belső ellenőrzése

- ❖ A bölcsődei nevelésben-gondozásban minőségi szakmai munkának nevezzük azt a tevékenységet, amely biztosítja az elhelyezett gyermekek egészséges fejlődését, az életkori sajátosságoknak és egyéni igényeknek megfelelő bánásmódot, a gyermekközpontúságot. Feladatok: A bölcsődék működését szabályzó dokumentumokban foglaltaknak megfelelő munkavégzés (alapprogram, az intézmény szakmai programja, a bölcsődei gondozás-nevelés szakmai szabályai, SZMSZ, belső szabályzatok).
- ❖ Az elvégzett munka rendszeres és igényes dokumentációja.
- ❖ A szülők elvárásainak megismerése, kompetenciájuk biztosítása, új együttműködési formák keresése. A szülői elégedettséget évente szülői elégedettségi kérdőív formájában mérjük.
- ❖ A működés tárgyi feltételeinek javítása érdekében pályázati lehetőségek keresése.
- ❖ A dolgozók érdekeltté tétele a minőségi munkavégzésben: értékelési és jutalmazási rendszer kidolgozása
- ❖ A belső ellenőrzés legfontosabb feladata a bölcsődében folyó nevelés-gondozás hatékonyságának nyomon követése, a szükséges korrekciók elvégzése. A bölcsődei csoportban dolgozók munkáját legalább évente egy alkalommal értékelni kell, az ellenőrzés tapasztalatait ismertetni kell az érintett dolgozóval, akinek joga van arra írásban észrevételt tenni.

13. Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos jogszabályok

13.1. A gyermeki és szülői jogok és kötelességek

A gyermeknek joga van, hogy:

- ❖ segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez,
- ❖ sajátos nevelési igény, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön,
- ❖ a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros

szerek ellen védelemben részesüljön,

- ❖ emberi méltóságát tiszteletben tartásuk, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással szemben védelemben részesüljön,
- ❖ a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben, gondozásban részesüljön.

A szülőjoga, hogy:

- ❖ megválassza az intézményt, melyre gyermeke nevelését, gondozását bízta,
- ❖ megismerhesse a gyermekcsoportok életét, nevelési, gondozási elveket,
- ❖ tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a gyermeke nevelőjétől,
- ❖ véleményt mondjon, illetve javaslatot tegyen a bölcsőde működésével kapcsolatban,
- ❖ megismerje saját gyermeke ellátásával kapcsolatos dokumentumokat

A szülő kötelessége, hogy:

- ❖ a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együttműködjön,
- ❖ a fizetendő személyi térítési díjat időben rendezze,
- ❖ az intézmény házirendjét betartsa.

13.2. Érdekképviselői fórum működtetése

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi. XXXI. törvény értelmében, a bölcsődei ellátásban részesülők érdekeinek védelmében az intézmény érdekképviselői fórumot köteles működtetni.

Az érdekképviselői fórum feladata:

- ❖ az intézménnyel jogviszonyban állók és az ellátásra jogosultak érdekeinek védelme,
- ❖ hozzá benyújtott panaszok és a hatáskörébe tartozó ügyek vizsgálata, döntés,
- ❖ intézkedések kezdeményezése a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél,
- ❖ az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezésére, működtetésére, valamint az ebből származó bevételek felhasználására vonatkozó javaslattevés
- ❖ a házirend elfogadásánál egyetértési jog gyakorlása.

Az érdekképviselői fórum működése:

A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek a bölcsőde vezetőjénél vagy az érdekképviselői fórumnál:

- ❖ az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- ❖ a gyermeki jogok sérelme,
- ❖ az intézmény dolgozóinak kötelezettségszegése esetén.

Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról.

A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, ha 15 napon belül nem kap értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet, az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat jogorvoslatért.

A fórum szabályos működtetése érdekében évente legalább két alkalommal ülésezik (aktuális probléma esetén szükség szerint).

13.3. A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

Az intézmény közalkalmazottai körében csak olyan személy állhat alkalmazásban, akivel szemben nem áll fenn a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi. XXXI. törvény kizáró tényezője.

Az intézmény dolgozóit és vezetőjét panasztétel esetén munkáltatójuk és fenntartójuk védelme illeti meg a kivizsgálási időszak végéig.

A dolgozók személyes adatai a személyes adatok kezelésére vonatkozó és titoktartási szabályok szerint kezeltek.

Az alkalmazotti közösség munkaszervezése során különös figyelmet kap a család és házasság intézményének védelme. Különös védelem illeti továbbá a várandós anyát, és a kisgyermeket nevelő anyát.

A dolgozók érdekeinek figyelembe vétele nem befolyásolhatja hátrányosan a bölcsődei ellátásban résztvevő kisgyermekek érdekeit.

14. Bölcsődei dokumentáció

Intézményvezető által vezetett dokumentáció

Felvételi könyv (a felvételek függvényében folyamatosan);

Statisztika - havi statisztika, éves statisztika, kedvezményezett gyermekek nyilvántartása;

Jelenléti kimutatás, távolmaradás, egyéb hiányzások, helyettesítések intézése; szabadság

A dolgozók munkaköri meghatározása, alkalmassági vizsgálatok elrendelése, ellenőrzése

Munkaköri leírások készítése, frissítése;

Létszám és bérigazgatással kapcsolatos feladatok;
Szakmai képzések, továbbképzések kötelezettség nyilvántartása;
Költségvetéssel kapcsolatos nyilvántartások vezetése;
Tárgyi eszközök leltárba vétele, selejtezés, éves leltárkészítés;
Szakmai ellenőrzések dokumentálása
Belső szabályzatok készítése, felülvizsgálata
Intézményi dokumentumok éves felülvizsgálata, jogszabály módosításoknak megfelelő aktualizálása (szakmai program, SZMSZ)
HACCP - el kapcsolatos dokumentumok;

A szakmai vezető által vezetett dokumentáció

Elektronikus táj alapú nyilvántartás vezetése a KENYSZI (Központi Elektronikus Nyilvántartás) rendszerben.
Az ellátási napokon az ellátást igénybe vevők jelen- vagy távollétét a 328/2011 Kormányrendelet 2. melléklet szerint
A gyermekétkeztetés igénybevételének dokumentálása a 328/2011 Kormányrendelet 4. melléklet szerint
Szülői értekezlet dokumentálása (jegyzőkönyv)
Heti étrend tervezet az ételmezésvezetővel;

A kisgyermeknevelők által vezetett dokumentumok

A bölcsődei gyermekek egészségügyi törzslapja –
Fejlődési napló tartalmazza a családlátogatást, a beszoktatás menetét, a gyermek fejlődését 1 év alatt havonta, 1 -3éves korig negyedévente vezetve.
Üzenő füzet
Fejlődési táblázat
Csoportnapló vezetése napi rendszerességgel;
Napi jelenléti kimutatás vezetése a gyermekekről;
Kisgyermeknevelői jellemzés a szakértői és egyéb szakvizsgálatokhoz;
Egyéb: szülőcsoportos beszélgetések dokumentálása (jegyzőkönyv)

Záró rendelkezés

Jelen szakmai program 2017. szeptember 01-től hatályos. A program évente a vonatkozó jogszabályok előírásai, illetve intézményi működési változások esetén felülvizsgálandó. Az intézmény dolgozói a program mellékletét képező megismerési záradék aláírásával igazolják a szakmai program ismeretét.

Sármellék, 2017. július 03.

.....

szakmai vezető

.....

intézményvezető

Mellékletek

1. sz. melléklet

MEGÁLLAPODÁS

bölcsődei ellátás (gyermek napközbeni ellátása) igénybevételéről

Amely létrejött egyrészről a **Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK (8391 Sármellék, Dózsa György u.344.)**, képviselője: Józsa Katalin intézményvezető,

Másrészről: szülő
.....nevű gyermekének bölcsődei elhelyezés tárgyában.

A szülő adatai:

TAJ szám:
Születési hely, idő:
Anyja neve:
Lakcím:

A gyermek adatai:

TAJ szám:
Születési hely, idő:
Anyja neve:
Lakcím:

A bölcsődei gondozás kezdő időpontja:

Az intézmény ellátás időtartama: határozott - határozatlan időre szól

A bölcsőde az alábbi ellátásokat biztosítja a gyermek számára:

- ✚ a gondozás-nevelés feltételeit, így különösen
 - a törvényes képviselő közreműködésével történő fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
 - megfelelő textíliát és bútorzatot,
 - a játéktevékenység feltételeit,
 - a szabadban való tartózkodás feltételeit,
- ✚ az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést az energia- és tápanyag beviteli, illetve étel-miszer-felhasználási ajánlásokat tartalmazó jogszabályban meghatározottak szerint.

A Kormány 328/2011. (XII.29.) Kormányrendelete a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szól. E rendelet alapján az intézmény térítési díjat szedhet a bölcsődés korú gyermekek gondozásáért.

Az intézményi étkeztetésért térítési díjat kell fizetni.

A személyi étkezési díj összege: Ft

A bölcsődei étkeztetés díját minden hónap napjáig kell befizetni.

A fizetésre kötelezett:

Neve:

Címe:

Fizetés módja:(csekk, utalás stb)

Amennyiben a kötelezett a személyi térítési díjat vitatja, a megállapodás megkötésétől számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat.

Az intézményvezető tájékoztatja a szülőt az alábbiakról:

1. Az ellátást tartama és feltételei: a gyermekek napközbeni ellátásaként a gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését szervezzük meg azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

2. Az intézmény által vezetett, gyermekre vonatkozó dokumentáció:

- egészségügyi törzslap,
- fejlődési lap
- csoportnapló
- üzenő füzet, beszoktatási és családlátogatási füzet
-

3. Az érték- és vagyonmegőrzés módja: a gyermekeknek nem zárható szekrénye van, a bölcsődébe behozott játéktárgyakért, ékszerekért a bölcsőde felelősséget nem vállal;

4. Az intézmény házirendje: a melléklet szerint;

5. A panaszjog gyakorlásának módja: A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdek-képviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdek-képviselői fórumánál az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében, a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén. Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

A bölcsődei ellátás megszűnik:

- a határozott idejű elhelyezés esetén a megjelölt időtartam - illetve a meghosszabbított időtartam - leteltével,
- a jogosultsági feltételek megszűnésével.
- a szülő/törvényes képviselő írásban a Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK intézményvezetőjéhez benyújtott bejelentése alapján
- ha a gyermek a jogszabályban meghatározott életkort betöltötte (a bölcsődei nevelési év végén, ha a gyermek a 3. évét betöltötte)
- Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.
- Az intézményvezető az önkéntesen igénybe vett gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei már nem állnak fenn.

Az ellátás megszüntetése ellen a törvényes képviselő 8 napon belül az intézmény fenntartójánál panasszal élhet, amennyiben azzal nem ért egyet.

A szülő törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy

- az ellátás tartamáról és feltételeiről, *a tájékoztatást* megkapta
- a *Házirend* egy példányát átvette, az abban foglaltakat tudomásul vette, vállalta a betartását.
- a felvételnél közölt *adatok a valóságnak megfelelnek*, valamint
- ha a közölt adatokban változás következik be, azt 15 napon belül az intézményvezetővel tudatja.
- gyermeke ellátása érdekében az *intézménnyel együttműködik*.

Jelen Megállapodás a gyermek ellátásának megszűnésével automatikusan hatályát veszti.

A Megállapodást és a tájékoztatást a felek – mint akaratukkal mindenben megegyezőt – tudomásul vették és aláírták

A megállapodás 1 példányát az aláírással egyidejűleg átvettem.

Sármellék,

.....
Intézményvezető

.....
szülő/törvényes képviselő

2. sz. melléklet

Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK

Bölcsőde Tagintézmény

OM 202835

HÁZIREND

Hatálybalépés: 2017. szeptember 01.

Készítette: Józsa Katalin
Intézményvezető

Kedves Szülők!

Kérjük, olvassák el a bölcsőde házirendjét és mindannyiunk érdekében a dokumentumban foglaltakat tartsák be.

Elérhetőségek:

Bölcsőde orvosa:

Intézményvezető: Józsa Katalin

06-83/355-004

Bölcsőde szakmai vezetője: Péterné Antics Magdolna

A házirend hatálya:

- A házirend a Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK bölcsődei tagintézményébe járó gyerekekre, a gyerekek szüleire, a bölcsőde dolgozóira vonatkozik.
- A házirend célja a különböző szabályokban megfogalmazott jogok, köteleességek érvényesülésének helyi gyakorlata, az intézmény saját működésének belső szabályzója.
- A házirendet az intézményegység kisgyermeknevelői fogadják el, a Szülői Fórum előzetes egyetértésével, mely a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A házirend pontjai:

A bölcsőde hétfőtől péntekig reggel 7-17-ig tart nyitva. Kérjük, hogy 8-8³⁰ között ne zavarják a reggeliztetést, gyermekükkel előtte vagy utána érkezzenek. Reggelente a szülő mossa meg a gyermek kezét, váltsa át a kinti cipőt bentire, és úgy kísérje be a csoportba.

A bölcsődéből a gyermeket csak szülő vagy az általa írásban megbízott személy viheti el. 14 év alatti kiskorú e feladattal nem bízható meg.

A szülő a beszoktatási időn túl a csoportszobában nem tartózkodhat. A belépés csak váltócipőben lehetséges.

Távozáskor, miután a gyermekét átvette, a bölcsőde egész területén **a szülő viseli a teljes felelősséget gyermeke iránt.**

A bölcsődei átadóban minden gyermeknek külön, jellel ellátott szekrénye van a ruhák tárolására. Kérjük, hogy csak a legszükségesebb dolgokat (váltóruha, váltócipő) tárolják a szekrényben, mert a bölcsődében hagyott, illetve a gyermekén lévő ékszerekért, vagy **hozott tárgyakért felelősséget nem tudunk vállalni.**

A bölcsődébe **csak egészséges gyermek hozható.** A közösség egészsége érdekében lázas, antibiotikumot szedő vagy fertőzésre gyanús gyermek a bölcsődét nem látogathatja. A családban előforduló fertőző betegségről a bölcsődét értesíteni kell. A gyermek gyógyszer és ételérzékenységről a szülő tájékoztassa a bölcsődét, a kivizsgálás eredményét kérjük bemutatni.

A bölcsődét rendszeresen látogatja a bölcsőde orvosa.

Abban az esetben, ha a gyermek napközben megbetegszik, a kisgyermeknevelő értesíti a szülőt, illetve hozzátartozót. Ehhez feltétlenül szükséges a **pontos cím, és telefonszám.** Kérjük, hogy ilyen esetben minél előbb gondoskodjon a gyermek hazaviteléről, illetve orvosi ellátásáról, ezzel is növelve a mielőbbi gyógyulás esélyét.

Gyógyszert a szülő a kisgyermeknevelőnek nem adhat át gyermeke gyógykezelésére. Kivétel, egyes nem fertőző (allergia, anyagcsere, vese-húgyúti epilepszia, stb.) betegségben szenvedő gyermeknek, ha szükséges, a háziorvosa által előírt gyógyszerét beadhatják a bölcsődében. Sürgős esetben csak láz és fájdalomcsillapítót kap a gyermek, amelyről a szülőt nyilatkoztatni szükséges.

Ha a szülő gyermekét betegség, vagy más ok miatt nem hozza bölcsődébe, a távolmaradást **9 óráig kell jeleznie** személyesen, vagy telefonon a bölcsődében vagy az óvodatitkárnál, **ebben az esetben a következő naptól** lehet lemondani az étkezést.

Betegség után a gyermek csak orvosi igazolással járhat ismét közösségbe. A szülő az igazolást köteles a kisgyermeknevelőnek a bölcsődébe érkezéskor átadni.

A család, és a bölcsőde kapcsolatainak erősítésére lehetőséget biztosítunk a szülővel történő beszoktatáson túl a **kisgyermeknevelő- szülő találkozásaira**, az üzenő füzetben (minden kisgyermek rendelkezik üzenő füzetrel) keresztül történő információ cserére, szülői értekezletekre, csoportbeszélgetésekre. Az aktuális, intézményt érintő információ a hirdető táblán kerül kiírásra.

Az **üzenő füzetbe** történő bejegyzéseiket szívesen vesszük, akár a gyermek egészségügyi állapotára, akár a gyermek fejlődésére, vagy az otthoni eseményekre vonatkozik.

A bölcsőde egész területén és a bölcsőde udvarán a **dohányzás szigorúan tilos!**

A bölcsőde udvarára kerékpárt behozni, vagy az udvar területén tárolni **balesetveszélyes, és tilos! Állatot (kutyát, macskát) szintén tilos behozni.**

A babakocsikat csak az erre kijelölt helyen kérjük tárolni, más helyiségekben betolni, vagy bevinni tilos!

Kérjük a szülőket, hogy a bölcsőde kijelölt parkolót használják.

A bölcsőde a törvény által biztosított ünnepnapokon zárva tart. A nyári, és téli leállásokat az intézményvezetővel előzetes egyeztetés után a fenntartó engedélyezi.

Az ellátás körülményeit érintő kifogások, vagy egyéb sérelem esetén a szülő panasszal élhet az intézmény vezetőjénél.

Amennyiben egy probléma a családok egy csoportját közösen érinti, úgy a bölcsődének kötelessége szülői fórumot rendezni e téma megbeszélésére.

A Gyvt. 35 § (1) bekezdése értelmében az intézmény **Érdekképviseleti Fórumot** működtet.

Gyvt. 37/A (3) Az intézményvezető az **önkéntesen** igénybe vett gyermekjóléti és gyermekvédelmi **ellátást megszünteti**, ha jogosult a házirendet ismételten, súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

(4) Az intézményvezető az önkéntesen igénybe vett gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátás megszüntetéséről, valamint az ellene tehető panaszról írásban értesíti a jogosultat, vagy a törvényes képviselőjét. Egyet nem értés esetén a jogosult vagy törvényes képviselője az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a fenntartóhoz fordulhat. A (3a) bekezdés szerinti eset kivételével a fenntartó végrehajtható határozatáig az ellátást biztosítani kell.

Gyvt. 36 § A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint **panasszal élhetnek** az intézmény vezetőjénél vagy érdekképviselői fórumánál.

- a) az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- b) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén,
- c) a 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.

(2) Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a gyermek, illetve fiatal felnőtt az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.)

A bölcsődei ellátás megszűnik, ha:

- a nevelési év végén a gyermek betöltötte a 3. életévét, óvodaéretté válik
- a gyermeket gondozó szülő kéri az elhelyezés megszűnését
- a gyermek orvosi szakvélemény szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Záró rendelkezések:

A házirendet az Érdekképviselői Fórum tagjai megismerték, véleményezték, ellene kifogást nem emeltek.

A házirend érvényességéhez a Képviselő-testület jóváhagyása szükséges. A házirendet a Képviselő-testület jóváhagyta, hatálybalépésének időpontja:

Hozzáférhető helyen a dolgozók és a szülők részére kifüggesztésre kerül.

A házirend tervezetét a kisgyermeknevelők és a szülők javaslatainak figyelembevételével az intézmény vezetője készíti el.

Az érvényben lévő házirend módosítását kezdeményezhetik:

- a bölcsődei intézményegység szakmai vezetője,
- a Szülői Közösség vezetői.

Józsa Katalin
Intézményvezető

Érvényességi rendelkezések:

A Zöld Gólya Óvoda és Bölcsőde ÁMK – Bölcsőde Tagintézményének Házirendjét az Érdekképviselői Fórum véleményezte és elfogadásra javasolta.

Sármellék, 2017.

.....
Érdekképviselői Fórum Elnöke